

Дәріс 2

тақырыбы: АВТОМОБИЛЬ ЖОЛДАРЫН КӨГАЛДАНДЫРУ

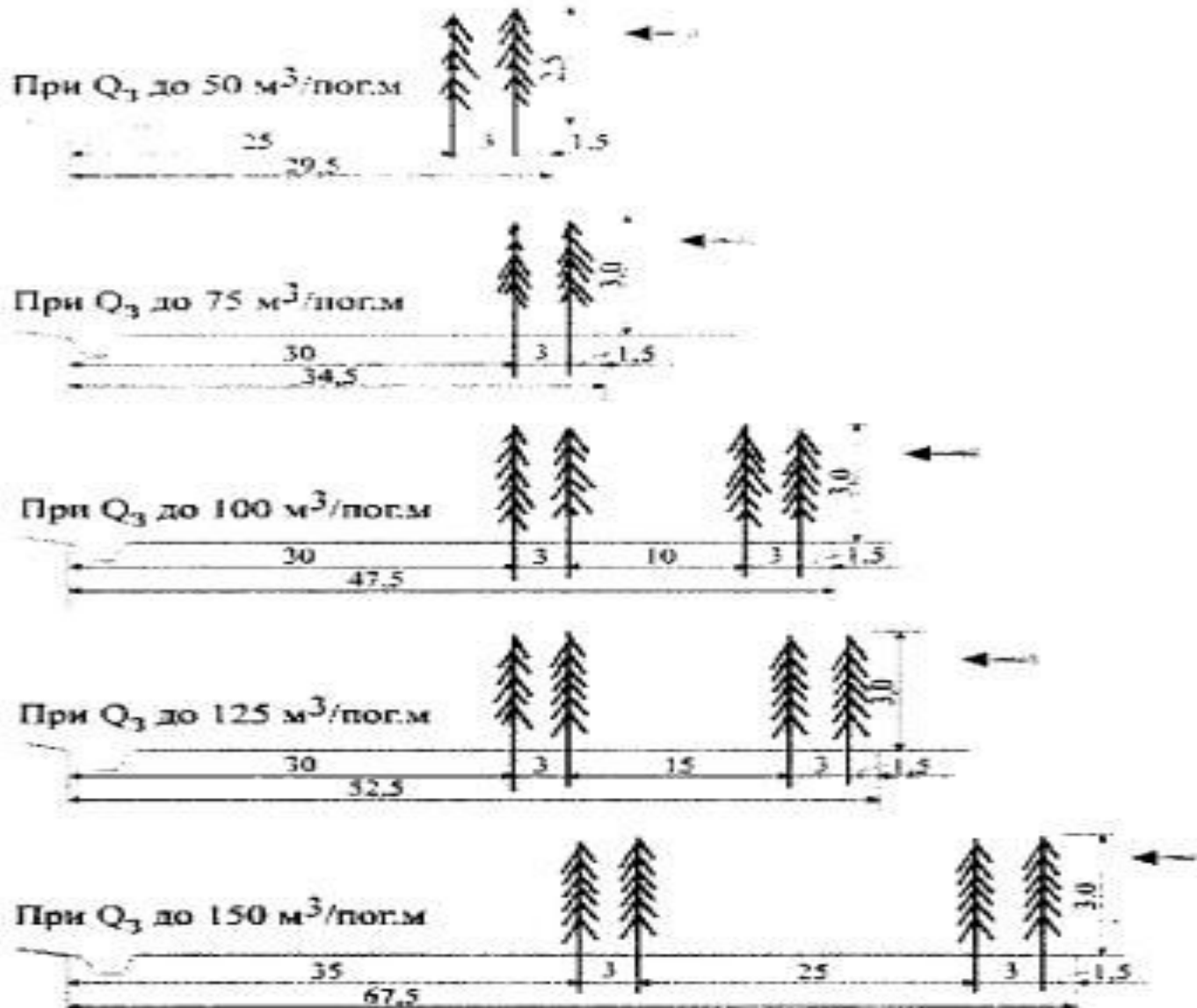
Жоспары:

1. Автомобиль жолдарын көгалдандыру түрлерінің жіктелуі
2. Автомобиль жолын көгалдандыру талаптары

- Автомобиль жолдарын көгалдандырудың негізгі екі түрі:
- қорғаушы көгалдандыру және декоративті көгалдандыру.
- Қорғаушы көгалдандыруға жататындар:
 - - эрозияға қарсы көгалдандыру;
 - - қардан қорғаушы көгалдандыру;
 - - құмнан қорғаушы көгалдандыру;
 - - шу-газ-шаңнан қорғаушы көгалдандыру.
- Декоративті көгалдандыруды автомобиль жолдарын сәулеттік-көркемдеп безендіру үшін қолданылады.

- Эрозиядан қорғауға жыралардың ұлғаюынан пайда болатын бұзылулардың салдарынан жолды қорғау, жолдың шайылуынан және сел ағымдарының бұзуынан, сонымен қатар топырақ жылжуымен күресу үшін көгалдандыру қолданылады. Бұндай отырғызылулар арнайы өңделген жобада құралады.

- Қардан қорғаушы өсімдік жолағы далалық жағынан орналасқан бірнеше қатар отырғызылған талдар және бұтақтардан тұрады.
- Олардың кемшілігі жол жанына жердің қомақты аймағында орналасуы, оларды отырғызу мерзімінен қызмет етуге дейінгі мерзімнің ұзақтығы, күнделікті күтімді қажет етуі.
- Қардан қорғау өсімдіктерін бөледі: бір және екі қатарлы жанды қоршаулар, көп қатарлы орманды жолақтар және орманды өсімдіктерге.
- Қардан қорғау өсімдіктері үлкен көлемде әсер етеді, ішкі және жақын маңында жел жылдамдығын азайтады және қарды тоқтатады.

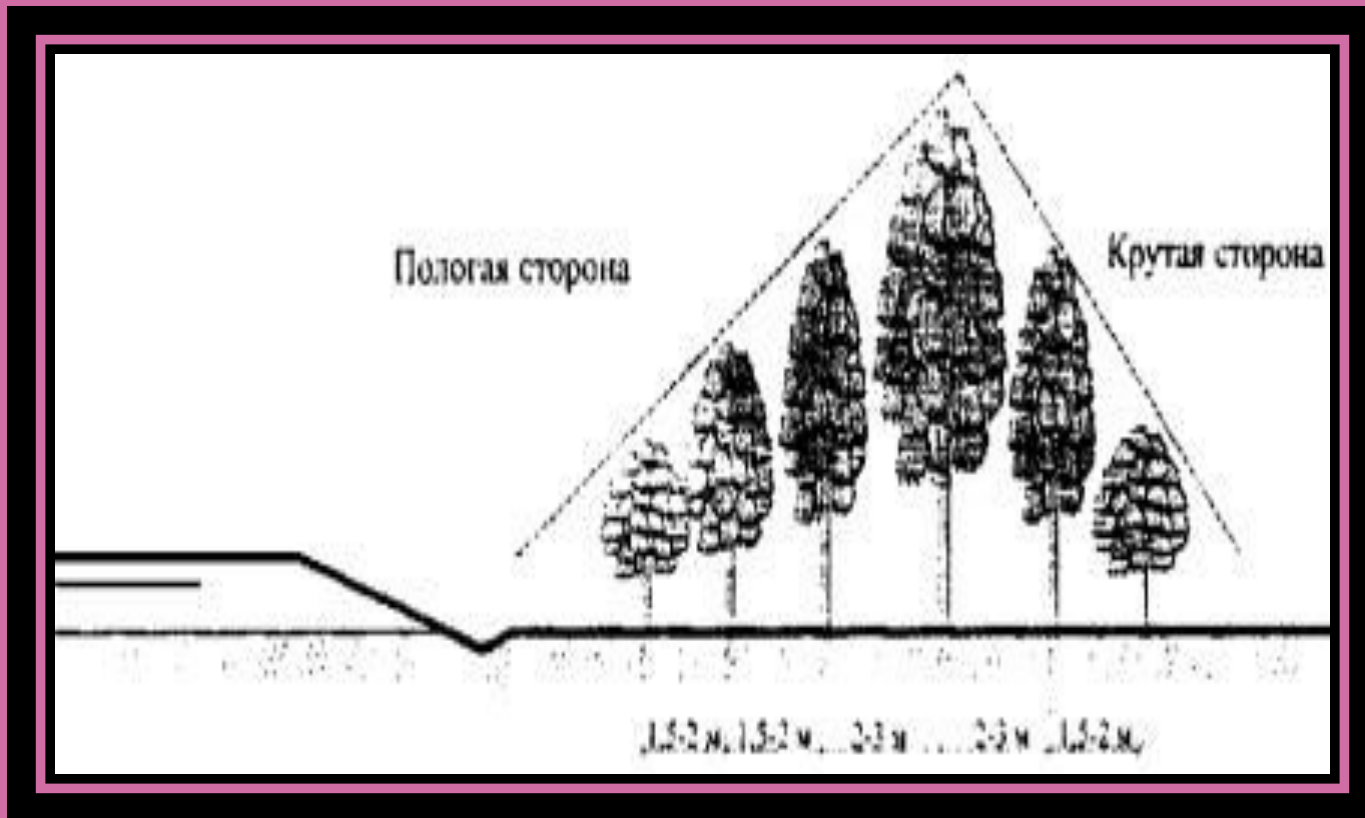
Қардан қорғаушы еменді қоршаулардың схемасы

- Құмнан қорғау көгалдары автомобиль жолын құм көшкінінен қорғау үшін қызмет етеді және ағашты бұтақты отырғызулардың құралуын енгізеді (схема бойынша), сонымен қатар жолға келетін құмды шөп өсірумен бекіту.
- Құмды шөптесіндермен бекіту: жолдың екі жағынан, егер жолдың өсі құм қозғалысының бағытымен сәйкес келсе немесе 30° кем бұрыш құраса; жолдың жел жақ бетінен, егерде құмның көшуі күшейгені анық көрсетілген, бағыты жол өсіне 30° жоғары болса, және қарсы бағыттан құм көшкіні болмаса.

Эрозияға қарсы және шу-газ-шаңнан қорғаушы көгалдар

- Эрозияға қарсы көгалдандыруды тығыз және берік ағаш қабатын жол жиегінің жолағында (0,5 м), құламада және жол салынуға бөлінген жолақта құруда келесі талаптарға басшылық етеді:
- Тұрақты ағаш жамылғысы пайда болу үшін шөптесін түрлерін қолдану қажет, эколого-биологиялық қасиеті әр түрлі агро климаттық аумақта жергілікті жердің топырақтық климаттық жағдайына сәйкес келуі қажет;
- Қолданылатын шөптесін қоспасы топырақ бетіне толық жамылғыны қамтамасыз ету керек, көп уақыт ішінде биологиялық тозуға төзімді, аурулар мен жәндіктерге төзімді, қыс мезгілінде аязға төзімді, адамның көмегінсіз өздігінен көбейе алатын, күтуге аз талап ететін болуы керек.

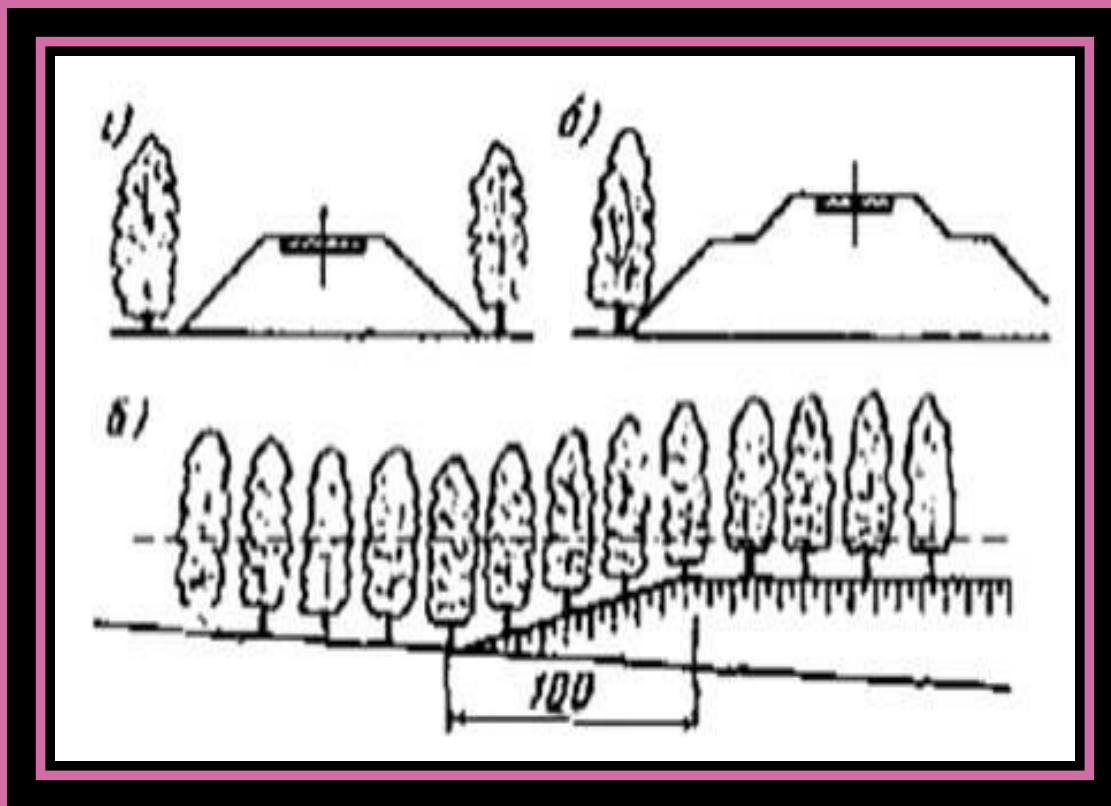
- . Шу-газ-шаңнан қорғау көгалдандыруын елді мекеннен өткенде немесе оған жақын орналасқан автомобиль жолының аймағында, демалыс орындарының шекараларының жанынан, емдеу орындары, халықтық саяжайлар, сонымен қатар бағалы ауыл шаруашылық өнімдерін өсіру үшін бөлінген жерлерде және т.б. отырғызады. Көгалдандырудың мұндай түрі тығыз көп қатарлы отырғызулар, арнайы таңдап алынған ағаш бұтақты түрлері және шудың жайылуына, бөлінген газға және жамылғы бетіне жиналатын шаңға кедергі болатын ең тиімді түрі болып саналады.
- Жол жиегінің шекарасына сәйкес келетін кешенді қорғаулардың талаптарына сай қорғаушы жасыл отырғызулардың келесідей негізгі параметрлері бекітілді:
 - Жолақ ені 10 м кем емес;
 - Ағаштардың биіктігі болуы керек 7-8 м кем емес;
 - Бұтақтардың биіктігі болуы керек 1,5-2 м кем емес.
- Қорғау жолағының көлденең қимасы жазық жағынан ластану көзіне қарай иілген (яғни жолдың жүру бөлігіне қарай) үшбұрыш пішінінде болуы керек.

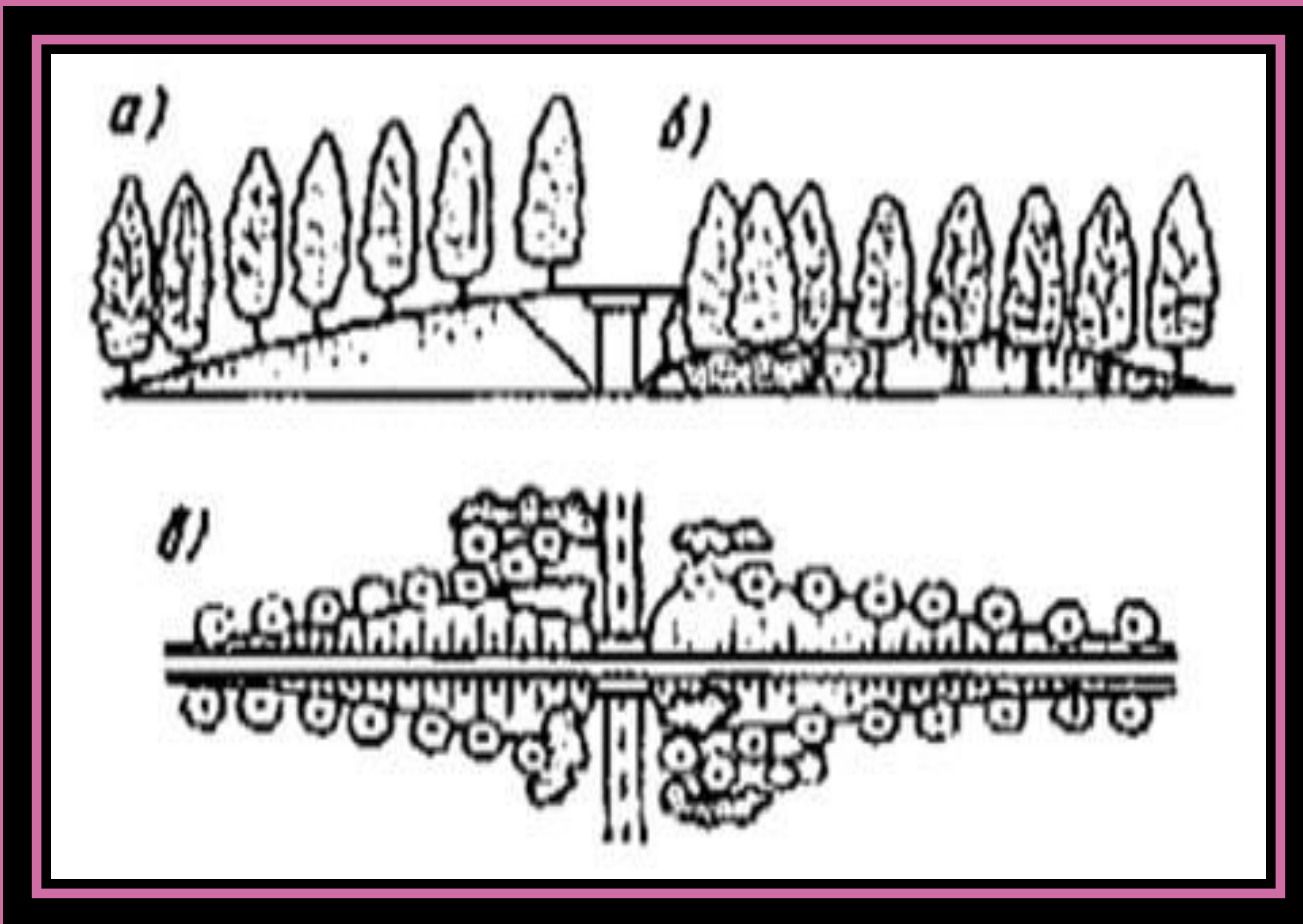
шу-газ-шаңнан қорғаушы өсімдіктердің схемасы:

1-і қатар жолдан – аласа бұтақтар; 2-і қатар жолдан – биік бұтақтар; 3-і қатар жолдан – тал жынысы; 4-і қатар жолдан – басты тал жынысы; 5-і қатар жолдан – тал жынысы; 6-і қатар жолдан – биік бұтақтар

- Декоративті көгалдандырудың негізгі мақсаты автомобиль жолын қоршаған ортамен тығыз байланыстыру. Ол жұмыстың мақсаты тек қана жаңа өсімдіктер егіп қана қоймай, сонымен қатар жолдың жанындағы бар өсімдікті жоймай күтіп, толықтырып, қоршаған ландшафтқа органикалық сәйкестендіріп, көрінісі нашар жерлерді жабатындай ету. Декоративті талдар мен бұтақтардың отырғызылуы жол жанындағы аймақтың сәулеттік-көркемдік безендірудің ең тиімді құрылымы болып саналады. Осыған орай келесі жағдайларды қарастыруымыз қажет :
 - 1) жол аймағы басып қалатын, жасанды қорғаулармен қоршалған (щиттар, шарбақтар);
 - 2) жол аймағын баспайтын және өсімдіктермен қорғалған;
 - 3) жол аймағын баспайтын, үйіндіде орналасқан қардың есептік биіктігін 1,2 м кем емес жабатын I категория үшін, 0,7 м - II категория, 0,6 м - III категория, 0,5 м - IV және 0,4 - V категория немесе терең ойықта;
 - 4) жол аймағын баспайтын қоршаған ортаға байланысты (орман жақын орналасқан, құрылыс немесе басқада бөгеттер);
 - 5) климаттық аймақта орналасқан жолдар қар түсімі өте төмен немесе мүлдем қар көшкіні болмайды .

биік үйінділерді көгалдандыру: а – биіктігі 9 м дейін; б - биіктігі 10 м және одан жоғары; в - берманы тұрғызу "а" типіндегі үйіндіден "б" типіндегі үйіндіге өту кезінде

Декоративные посадки у насыпи на подходах к путепроводу.

Требования к озеленению автомобильных дорог

При создании противоэрозионного озеленения в виде плотного и прочного дернового слоя на приобочной полосе обочин (0,5 м), на откосах и в полосе отвода автомобильных дорог руководствуются следующими требованиями:

- для образования устойчивых дерновых покрытий следует использовать наиболее перспективные виды трав, эколого-биологические свойства которых соответствуют почвенно-климатическим условиям местности;
- семена следует высевать только в безветренную погоду, обеспечивая равномерность посева с помощью специальных разбросных сеялок, в т. ч. и ручных, целесообразно использовать метод гидропосева, при котором распределение семян осуществляется струей специальной эмульсионной смеси;
- уход за травянистым покровом заключается в периодическом осмотре, выявлении и устранении дефектов, в соблюдении режима полива, соответствующих условий внесения удобрений, частоты и высоты скашивания травы: